

20.09.2014. године

ПРАВОСЛАВНИ БОГОСЛОВСКИ ФАКУЛТЕТ

УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

Силабус

Предмет: Увод у Стари Завет

Врста и ниво студија: Основне академске судије

Студијски програм: Богословско-катихетски; Богословско-пастирски

Фонд часова: I и II семестар, 2+2 (Богословско-катихетски), 2+1 (Богословско-пастирски)

Статус предмета: обавезан

Назив курса: Увод у Стари Завет

Садржај: Настава се састоји у обрађивању садржаја из три дела: Општи увод у Стари Завет, Посебан Увод у Стари Завет и Библијска археологија. Паралелно са питањима из (Општег) Увода у Стари Завет, пажњу ћемо посветити и настанку, као и развоју Библијске археологије од које ће се касније развити и одвојити археологија, као наука уопште, њеним изворима, методама. Остали наставни садржаји: Талмуд и други извори; земље и народи у окружењу Палестине; географија Палестине; култура и веровања; стара светилишта; о имену Божјем у Старом Завету; храмови и друга места богослужења; свештенство и жртве. Садржај предавања у другом семестру (посебан увод у Стари Завет) биће краће упознавање са садржајем старозаветних књига и историјом њихових литерарних истраживања.

Циљ: У погледу општег Увода у Стари Завет, циљ предавања биће савладавање основних предзнања неопходних за боље разумевање садржаја књига Старог Завета. Као део општег Увода у Стари Завет биће обрађивана и библијска археологија, чији је циљ стицање основних (са)знања о археологији као науци,

као и упућивање у основна знања библијске археологије да би се преко истих лакше разумео текст као Старога, тако и Новог Завета.

Циљ посебног Увода у Стари Завет, који ће се обрађивати у другом семестру, јесте упознавање са историјом егзегетских истраживања појединачних библијских књига, као и резултатима до којих су до данас дошли модерни истраживачи Старог Завета.

Предуслови: Уписан V семестар основних академских студија

Облик наставе: Предавања и вежбе

Обавезе студената: Студенти су, у начелу, обавезни да посећују предавања, као и да долазе на појединачне консултације. Пожељно је и активно учешће у настави, што би указивало на личну заинтересованост студената.

Начин оцењивања рада и резултата: Писање и одбрана семинарске вежбе чиниће 15% укупне оцене. Активно учешће на настави доноси 15% оцене. Осталих 70% оцене студенту ће омогућити усмени испит.

План курса/предмета

ПРВИ СЕМЕСТАР

1. недеља

О Светом писму као делу Божјег Откривења; увод у Свето писмо.

Историјат развоја археологије као науке уопште; њен почетак као научне методе; дешифровање хијероглифа и клинастог писма.

2. недеља

Историјски преглед развоја увода у Свето писмо.

Кратак преглед историје Израиља; свет у коме је настао Израиљ; позадина историјског периода патријараха.

3. недеља

Историја старозаветнога текста; језици старозаветних књига; споменици јеврејскога текста.

Извори библијске археологије; Талмуд; Јосиф Флавије и Филон Александријски.

4. недеља

Материјали за писање.

Преглед библијске географије; географија Месопотамије, Сирије, Египта, Палестине.

5. недеља

Чување првобитнога текста; рукописи и штампана издања јеврејскога текста.

Клима; флора и фауна Палестине; топографија Палестине; топографија Самарије.

6. недеља

О богонадахнутости Светога писма.

Стара света места на тлу Палестине: Сихем, Ветил, Мамрија, Галгал, Силом, Миспа, Офра, Кармил, Дан и Јерусалим.

7. недеља

Старозаветни канон; канон у Хришћанској цркви.

Богослужбена света места. Скинџија, или свети шатор; намештај у скинџији.

8. недеља

Старозаветни апокрифи.

Соломонов храм; Зоровавелов, други храм; Иродов храм; (остали јеврејски) храмови ван Палестине; синагоге.

9. недеља

Историја превода Светога писма; грчки преводи Седамдесеторице (LXX), Акиле, Теодотиона и Симаха.

Свештена лица: левити, свештеници и првосвештеник;

свештенство после повратка из вавилонскога ропства.

10. недеља

Хришћанске рецензије/исправке текста; Оригенова Хексапла, и др.; рукописи и штампана издања LXX.

Свештеничка одећа (левита, свештеника, првосвештеника); приходи свештенства.

11. недеља

Стари источни преводи, арамејски, самарјански, сирски, коптски, етиопски, јерменски, грузијски, готски и арапски.

Света времена – празници: субота, млади месец – младина, Празник бесквасних хлебова, Пасха (пасхална вечера (seder), Педесетница, Празник устоличења Јахвеа

12. недеља

Латински преводи, Итала, Вулгата; фрагменти и кодекси Вулгате.

Празници: Пасха, Педесетница, Празника сеница, Нове године, Дан помирења, Пурим. Празници после вавилонскога ропства.

13. недеља

Превод на словенски језик; превод на српски језик; полиглоте.

О имену Божјем у Старом завету. Ел, Елохим, El Šaddaj, Саваот, Ел елјон, Ел рои, Ел кана, Ел олам, и др.: Мелех, Бал, Адонај и Јахве.

14. недеља

О библијској ерминевтици; историја тумачења Светога писма; александријска и антиохијска школа.

Старозаветне жртве, врсте: крвне и бескрвне; спаљенице; жртве за грех, кривицу и мирне жртве; бескрвне жртве, и др.

15. недеља

Тумачење Светога писма у Средњем веку; у време схоластике; у средовековној Србији, као и у новијој српској теологији.

Смисао и значај старозаветних жртава.

ДРУГИ СЕМЕСТАР

План курса/предмета

1. недеља

Историја старозаветних књига; историја текста; историја Петокњижја/Пентатеуха; време постанка и аутор Пентатеуха;

(Библијска археологија): Кумран, откриће

2. недеља

Карактеристика извора Пентатеуха (Јахвист, Елохист, Девтерономист и Пристершрифт)

(Библијска археологија): налази из прве кумранске пећине (1Q)

3. недеља

Књига Исуса Навина; Књига судијама

(Библијска археологија): налази из 2. 3. 4. кумранске пећине (2Q,3Qи 4Q)

4. недеља

Књига о Рути; 1 и 2 Самуилова

(Библијска археологија): налази из 5 – 9. кумранске пећине

5. недеља

1 и 2 царева

Кумран: 10. и 11 пећина

6. недеља

1 и 2 дневника

Кумран: археолошко истраживање насеља

7. недеља

Књига Јездре и Немије; Књига о Јестири

Кумранско гробље

8. недеља

Поучне књиге

Друга налазишта у околини Кумрана: Ејн Фешха, Ејн Геди,
Мураб'ба-ат, и др.

9. недеља

Књига о Јову

Библијски рукописи у Кумрану

10. недеља

Псалми

Кумран: оригинални списи есена

11. недеља

Приче Соломонове

Есени, и друге заједнице античког Јудејства

Учитељ правде

12. недеља

Књига проповедника; Песма над песмама

Противници есенске заједнице

13. недеља

Књиге старозаветних пророка; Исаија; Јеремија

Кумран: Човек лажи

14. недеља

Језекиљ; Данило

Кумран: Љути лав, и др. личности

15. недеља

Мали пророци; резиме

Кумран: истраживања кумранских рукописа данас

ЛИТЕРАТУРА:

а) обавезна: (ОПШТИ УВОД) Д. Милин, Увод у Свето писмо Старога завета, Београд 1991. (БИБЛИЈСКА АРХЕОЛОГИЈА) Д. Глумац, Библијска археологија, Београд-Србиње 1999; Biblijska teologija Staroga i Novoga zavjeta, Kršćanska sadašnjost, Zagreb 1980, (ПОСЕБАН УВОД) М. Ердељан, Увод у Свето писмо Старога завета. Посебни увод, Фоча 2008.

б) допунска: ОПШТИ УВОД: С. М. Веселиновић, Лекције из Светога писма Старога завета. Законске књиге, Србиње 2000; М. Ердељан, Општи увод у Свето писмо Старога завета, Београд 2000; БИБЛИЈСКА АРХЕОЛОГИЈА Vida Nedomački, Arheologija Bliskoga istoka, Beograd 1981; А. Rebić, Biblijske starine, Zagreb 1983. Кумран, литература: Е. Verber, Kumranski rukopisi iz pećina kraj Mrtvog mora, BIGZ Beograd 1983; И. Томић, Противници есенске заједнице у кумранским списима, Београд 2004; И. Томић, Јудејске верске заједнице у доба антике, Београд 2010. (ПОСЕБАН УВОД) А. Иванов, Поучне књиге, Београд, 1974; И. Томић, Старозаветни пророци, Београд 2006; Т. (еп. Тихон) Радовановић, Лекције из Светога писма Старога завета, Београд 1930; С. Томић, Poruka spasenja Svetog pisma Starog zavjeta, Zagreb 1983; W. Harrington, Uvod u Stari zavjet – Spomen obećanja, izd. Kršćanska sadašnjost, Zagreb 1987.